

Wegen lopen uiteen over rol van voeding bij de ontsporing van lichaamsprocessen

Kanker ontstaat helemaal niet 'zo maar'

Volgens de reguliere geneeskunde kan kanker 'zo maar' ontstaan, een stelling die Cornelis Moerman al ernstig betwistte. Kankeronderzoeker dr. Hans Stoop gaat in op de uiteenlopende zienswijzen als inleiding op een serie artikelen over de reguliere én complementaire mogelijkheden bij de aanpak van de belangrijkste vormen van kanker. Tekst: dr. Hans Stoop

Het lichaam van een mens telt tussen de 50 en 100 biljoen cellen die verdeeld zijn in meer dan 100 verschillende celtypes. Bijna al deze cellen vernieuwen zich regelmatig en vermenigvuldigen zich. Sommige cellen doen dat zelfs dagelijks. De cellen van ons darmstelsel vernieuwen zich ongeveer elke vier dagen. Vandaar dat zich in onze ontlasting best wel eens een afwijkende cel kan bevinden die door het lichaam is afgestoten.

Elke cel die zich kan vermenigvuldigen, kan ontaarden in een kankercel. Onder de naam 'kanker' gaan dus honderden verschillende ziektes schuil die één eigenschap gemeen hebben, namelijk het ongeremd vermenigvuldigen van cellen.

Goedaardig en kwaadaardig

Ongeremde groei van cellen vormt een gezwel, of in het Latijn een tumor. Die is niet altijd kwaadaardig, hij kan ook goed-aardig (benigne) zijn. Als het gezwel weefselgrenzen niet respecteert en overal doorheen groeit, zich verspreidt door het lichaam (uitzaait) en levensbedreigend wordt, noemen we het kwaadaardig (maligne) en spreken we van 'kanker'. Een tumor bestaat dus uit een groep cellen (meestal ontstaan uit één enkele cel) die ongecontroleerd groeien om de simpele reden dat de normale mechanismen die de celgroei onder controle houden, verloren zijn gegaan. Kankercellen kunnen overal, in de weefsels van alle organen, ontstaan. Kankercellen ontwikkelen zich dus uit gezonde cellen. Hoe dit komt? Daarover zijn de meningen verdeeld.

Cornelis Moerman deelde de opvatting dat kanker ontstaat wanneer een nieuwe cel ontstaat uit een oude cel. Een cel heeft in zich om altijd te doen waarvoor ze gemaakt is. Een maagcel wordt een maagcel, een huidcel wordt een huidcel. Dit is wat Moerman 'op finaliteit gerichte processen' noemt. Het zit in de cel geprogrammeerd dat het altijd gaat zoals het moet gaan. Maar wanneer en waarom gaat het nu mis? Volgens Moerman gebeurt dit niet 'zo maar'. Het gaat mis wanneer de processen in de cel, die normaal moeten plaatsvinden, niet meer tot stand kunnen komen. Wanneer er iets hapert aan het mechanisme, de stofwisseling niet goed meer werkt omdat ze niet voldoende stoffjes krijgt om te functioneren zoals ze moet functioneren.

Moerman noemt dit 'het deraillement' (ontsporing) van de stofwisseling. De stofwisseling van de cel is afhankelijk van haar omgeving. Die is afhankelijk van de permanente proces-

sen die in het hele lichaam plaatsvinden. Alles bepalend hierbij is het voedsel dat we dagelijks eten. Als dat niet deugt, gaat er ergens iets mis. Een cel kan dan afwijken van de voorbestemming. In plaats van een maagcel wordt het een niet-maagcel. Ze lijkt er wel op, maar reageert anders. De cel doet niet meer wat ze moet doen. Ze wordt een kankercel.

Voedsel

Wanneer zich een kankercel aandient, probeert het lichaam zich te verdedigen. Hiervoor heeft het zijn afweermecanisme tot zijn beschikking. Dit afweermecanisme is afhankelijk van de status van onze gezondheid. Die is op zich weer afhankelijk van het geconsumeerde voedsel en alle stoffjes die nodig zijn om de stofwisseling optimaal te laten functioneren. Kortom, er dient een volwaardig dieet met voldoende vitamines en tal van andere noodzakelijke stoffjes aanwezig te zijn. De stoffjes die niet direct kankerverwekkend zijn maar wel slecht voor het lichaam, moeten aangepakt worden. Te denken valt aan onvolwaardige voeding, medicijnen, hormonen, stress. Kanker ontstaat altijd op het moment dat er een nieuwe cel gevormd wordt. Om van een oude cel een nieuwe te maken, moet er een kopie gemaakt worden van de zogenaamde moedercel. Dit is het proces waarbij kanker kan ontstaan.

Lees verder >

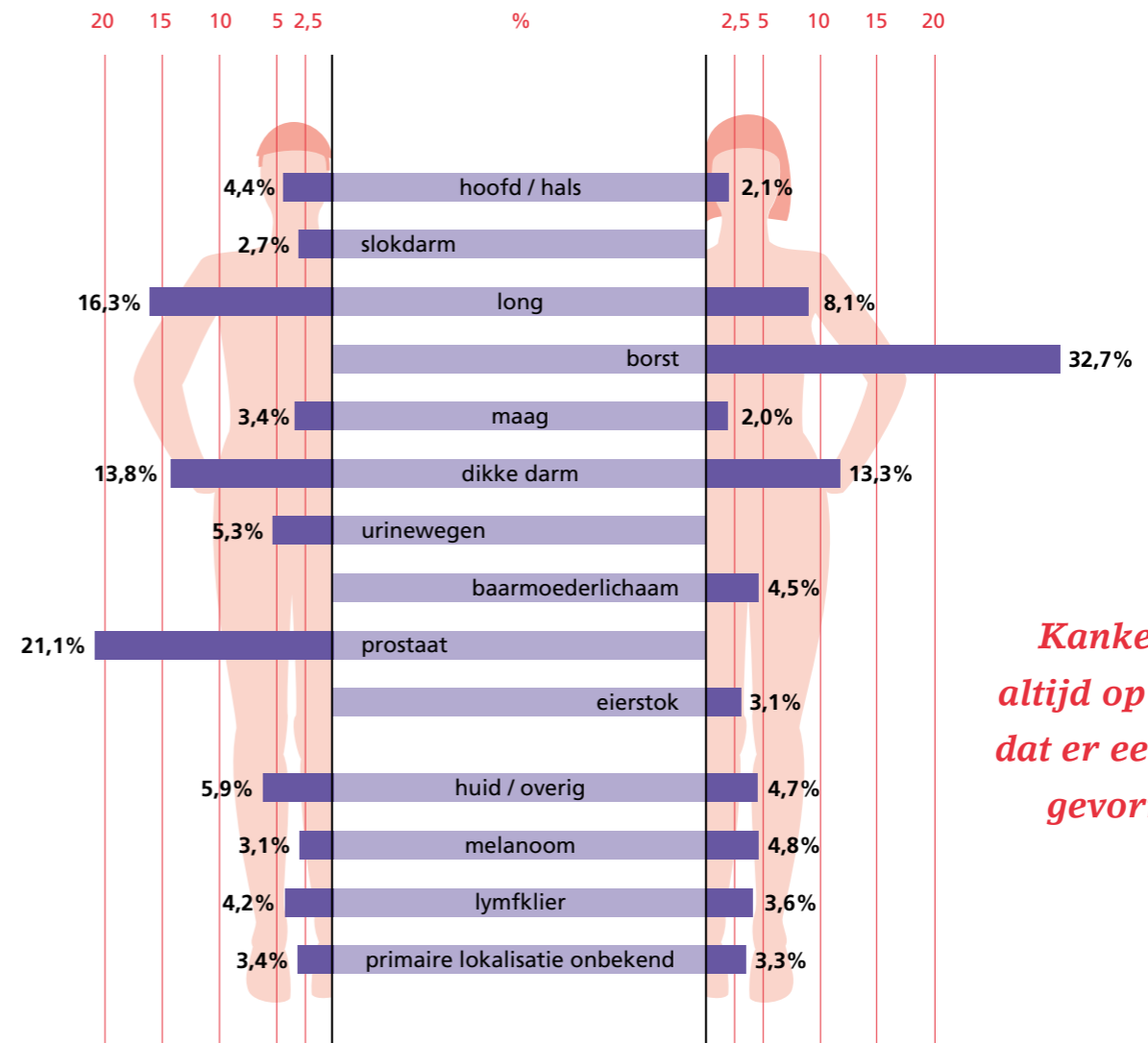
Ondeugdelijke verklaring voor toename kanker

In de periode 2000 – 2010 is het aantal nieuwe patiënten met kanker in Nederland toegenomen van 70.300 naar 95.500 per jaar; een stijging van maar liefst 36 procent. Borst-, huid-, darm-, long- en prostaatkanker komen het meeste voor. De stijging van het aantal nieuwe patiënten met huidkanker is het meest opvallend, een toename van 113 procent!

In tien jaar tijd is er ook een forse stijging geweest van het aantal vrouwen met longkanker, namelijk 79 procent. Voor vrouwen is de kans op kanker in twintig jaar toegenomen van 1 op 4 naar 1 op 3 en voor mannen van 1 op 3 naar 1 op 2 (bron IKNL).

Kanker bij kinderen

Het aantal nieuwe kankerpatiënten stijgt al jaren met ongeveer 3 procent per jaar. De verwachting is dat de groei de komende

Kanker ontstaat altijd op het moment dat er een nieuwe cel gevormd wordt

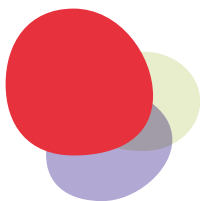
decennia nog verder zal doorzetten. Een van de meest gebruikte verklaringen is dat dit onder andere het gevolg is van de stijgende levensverwachting. Maar dit klopt niet met het stijgingspercentage bij kinderen. De laatste 20 jaar treedt óók in deze groep een stijging op van bijna 30 procent, van 382 kinderen in 1989 naar 489 in 2010.

Een andere reden die aangegeven wordt voor de toenemende kans op kanker is een verandering van de leefgewoonten. Deze factor is naar mijn mening de meest belangrijke en niet dat we ouder worden, zeker als we ook de groep van kinderen met kanker beschouwen. Als een van de belangrijkste oorzaken wordt roken aangeduid. Zo zijn meer vrouwen gaan roken, waardoor het aantal vrouwen met longkanker toeneemt. Dit is maar één item dat aangehaald wordt.

Hoe zit het met onze andere leefgewoonten als voeding, ontspanning, lichaamsbeweging met name in de buitenlucht? Deze factoren kunnen mede voor een gezond lichaam zorgen dat de beschikking heeft over een goed functionerend afweersysteem en herstelmechanisme. Voorkomen is nog altijd beter dan genezen.

In 2010 stierven volgens het CBS 42.600 mensen als gevolg van kanker. Dit is een toename van ongeveer 1.100 in vergelijking met 2009. Het aantal sterfgevallen vertoont de afgelopen twintig jaar een beduidend lichtere stijging dan het aantal nieuwe gevallen. Dat bevestigt dat kanker steeds meer een chronische ziekte wordt.

Met dank aan Henk Schram, Moermanarts (niet praktiserend)

Moerman zag dit als de laatste schakel in het proces als het derailement van de stofwisseling niet wordt aangepakt. Voor hem was de tumor niet het begin van kanker, maar het eindstadium van een ziek zijn van het lichaam als geheel. Daarin week hij af van de visie van de universitaire geneeskunde die dit moment ziet als het allereerste begin.

Reguliere visie

De reguliere geneeskundige volgt en gebruikt de ideeën van Rudolf Virchow (1821-1902). Dit is de grondlegger van de zogenaamde cellulaire pathologie, wat wil zeggen: de ziekteleer die uitgaat van de individuele cel. Kanker ontstaat volgens deze man uit een cel die ongecontroleerd groeit. Het ontspreken van een cel is een ingewikkeld proces dat uiteindelijk resulteert in een verandering van het genetisch materiaal van de cel (het DNA). De verandering van het genetisch materiaal gebeurt 'zo maar' volgens de theorie van Virchow. Maar kanker kan ook worden veroorzaakt door een kankerverwekkende stof, een carcinogeen. Carcinogenen zijn onder andere chemische stoffen, stoffen in tabak, ioniserende straling en zonlicht.

Sommige carcinogene stoffen zijn zó krachtig dat ze meteen kanker kunnen veroorzaken. Ioniserende stralen bijvoorbeeld kunnen verschillende vormen van kanker veroorzaken zoals sarcomen, leukemie, schildklierkanker en borstkanker. Deze straling wordt gebruikt bij röntgenonderzoek en bij bestraling. Het is een product van kerncentrales en komt vrij bij kernexplosies.

Na verloop van tijd

Niet alle carcinogene stoffen veroorzaken meteen kanker. Denk maar aan zonlicht, dat voor ons en de natuur een eerste levensbehoefte is. Alleen verkeerd gebruik – bijvoorbeeld overmatig zonlicht – kan een carcinogene werking bevorderen. Ook kunnen carcinogene stoffen na verloop van tijd een kwaadaardige ontwikkeling veroorzaken. Een schadelijk gif kan na generaties nog een funeste uitwerking hebben. Behalve carcinogene stoffen zijn er ook stoffen die een ontwikkeling in gang zetten die kan leiden tot een kwaadaardige of maligne ontaarding van de cel. Deze stofjes worden ook wel promotors genoemd. Het stofje op zich hoeft geen kanker te veroorzaken, maar de combinatie van verschillende stofjes en omstandigheden kunnen wel een kwaadaardige ontwikkeling inluiden. Te denken valt hier aan geneesmiddelen, bijvoorbeeld hormonen die verkeerd gebruikt worden. Ook stress en vooral chronische stress vallen hieronder.

De reguliere geneeskunde kent dus drie oorzaken: kanker ontstaat 'zo maar uit het niets', carcinogene stoffen en verschillende factoren die elkaar versterken en zo kanker veroorzaken. De oplossingen die geboden worden zijn multidisciplinair: chirurgie, bestraling, chemotherapie, hormoontherapie en psychotherapie.

Het verschil in opvatting tussen de reguliere geneeskunde en Moerman zit vooral in de oorzaak 'zo maar uit het niets' en de rol van voeding. Overigens stapelen de aanwijzingen over voeding als belangrijke factor bij het ontstaan van kanker zich de laatste kwart eeuw zodanig op dat ook de reguliere geneeskunde haar visie heeft moeten bijstellen. Schoorvoetend. Dat wel.